

Tien vragen over de authenticiteit van het dagboek van Anne Frank

Over Anne Frank en haar dagboek is veel goede informatie beschikbaar. Maar soms worden er, op internet of daarbuiten, leugens verspreid over het dagboek. Er zijn boeken en brochures in omloop waarin valt te lezen dat het dagboek een vervalsing is, door anderen dan Anne Frank zelf geschreven. Er bestaan websites waarop beweerd wordt dat delen van het dagboek met ballpoint zijn geschreven. De Anne Frank Stichting treedt regelmatig en met succes juridisch op tegen aanvallen op de authenticiteit (echtheid) van het dagboek. Mensen die niettemin worden geconfronteerd met leugens over het dagboek, vinden op deze webpagina's in vraag en antwoordvorm de belangrijkste feiten over de authenticiteit van het dagboek.

Politieke agenda

De aanvallen op de echtheid van het dagboek moeten geplaatst worden in een breder perspectief. Mensen die hebben beweerd of beweren dat het dagboek niet echt is, hebben een politieke agenda. Ze zeggen of schrijven veelal ook dat de Holocaust niet heeft plaatsgevonden. Of ze proberen te bewijzen dat er in Auschwitz geen gaskamers hebben bestaan en dat het aantal van zes miljoen vermoorde joden tijdens de Tweede Wereldoorlog zwaar is overdreven. Het dagboek van Anne Frank is een belangrijk document over de Holocaust en Anne Frank is na de Tweede Wereldoorlog wereldwijd uitgegroeid tot het bekendste symbool van de jodenvervolging. Mensen en organisaties die de Holocaust ontkennen of bagatelliseren, proberen het nationaal-socialistische systeem vrij te pleiten en te rehabiliteren. Of ze proberen, door twijfel te zaaien over het lot van de joden tijdens de Tweede Wereldoorlog, de bestaansgrond van de staat Israël te ondermijnen.

Televisie en internet

Het verspreiden van materiaal waarin de authenticiteit van het dagboek van Anne Frank wordt aangevallen – en vaak ook de Holocaust wordt ontkend – is in Europa en Noord-Amerika gelukkig het werk van enkelen. Er bestaan geen serieuze wetenschappers die twijfelen aan het feit dat de Holocaust heeft plaatsgevonden of dat het dagboek van Anne Frank echt door haar geschreven is. Maar in het Midden-Oosten is holocaustontkenning meer en meer een wapen geworden in de strijd tegen Israël en worden er op televisie en op internet openlijk en op grote schaal onwaarheden over de Holocaust te berde gebracht. Veel kinderen in het Midden-Oosten leren op school dat het dagboek van Anne Frank een vervalsing is. Via satelliettelevisie sijpelen deze leugens ook door naar de westerse wereld. Bovendien hebben verspreiders van materiaal waarin de Holocaust wordt ontkend of het dagboek van Anne Frank wordt aangevallen via internet in potentie een bijzonder grote verspreiding van hun ideeën. Iedere gebruiker van internet kan er – meestal ongevraagd – mee worden geconfronteerd. Daarom wil de Anne Frank Stichting meerdere middelen – en dus ook haar website – aanwenden om onwaarheden over het dagboek van Anne Frank te ontkrachten.

Tien vragen over de authenticiteit van het dagboek van Anne Frank:

- 1. Waaruit bestaat de nalatenschap van Anne Frank nu precies?**
- 2. Welke onderzoeken zijn er geweest naar de echtheid van het dagboek?**
- 3. Waar kwamen opeens die vijf nieuwe dagboekpagina's vandaan?**
- 4. Er wordt wel gezegd dat er in het dagboek ook aantekeningen in balpen staan. Klopt dat?**
- 5. Wie zijn de mensen en organisaties die beweren dat het dagboek van Anne Frank een vervalsing is?**
- 6. Waarom mag je niet beweren dat het dagboek een vervalsing is? Er is toch vrijheid van meningsuiting?**
- 7. Wat heeft Otto Frank gedaan tegen de aanvallen op de authenticiteit van het dagboek?**
- 8. Wat heeft de Anne Frank Stichting gedaan tegen de aanvallen op de authenticiteit van het dagboek?**
- 9. Waarom wordt er zo weinig ondernomen tegen sites op internet waarin de Holocaust wordt ontkend en de echtheid van het dagboek in twijfel wordt getrokken?**
- 10. Waar vind ik nog meer informatie over holocaustontkenning?**

1. Waaruit bestaat de nalatenschap van Anne Frank nu precies?

Op 12 juni 1942 werd Anne Frank dertien jaar. Zij kreeg toen onder meer een poëziealbum cadeau, een bijna vierkant album met een harde, rood-wit-groen geruite kaft. Hierin zou zij haar dagboek gaan bijhouden. Haar eerste dagboek eindigt op 5 december 1942. Haar tweede bewaard gebleven dagboekschrift, een schoolschrift, begint op 22 december 1943 en loopt door tot 17 april 1944. Het is uiterst onwaarschijnlijk dat Anne Frank tussen december 1942 en december 1943 geen dagboek heeft bijgehouden. We moeten er van uit gaan dat dit deel verloren is gegaan. Haar derde en laatste dagboekdeel, ook een schoolschrift, begint op 17 april 1944 en eindigt op 1 augustus 1944.

Naast haar dagboek schreef Anne in een groot kasboek tevens 'Verhaaltjes, en gebeurtenissen uit het Achterhuis'. En ze schreef een hoog smal kasboek vol

met citaten, het 'Mooie zinnenboek'. Ook dit 'Verhaaltjesboek' en 'Mooie zinnenboek' zijn bewaard gebleven.

Twee versies

De dagboeken van Anne Frank beschrijven vanaf juni 1942 op een indringende manier het wel en wee van de acht joodse onderduikers in het achterhuis op de Amsterdamse Prinsengracht. Anne Frank heeft in het achterhuis zelf haar dagboek aantekeningen geschreven, dit met het oog op mogelijke publicatie na de oorlog. Zij deed dit op velletjes doorslagpapier, de zogeheten 'losse vellen'. Op deze losse vellen schreef en herschreef zij haar eerdere dagboek aantekeningen; ze herschikte teksten, voegde soms aantekeningen van verschillende data samen onder één datum en kortte teksten soms flink in. Zo ontstond een tweede versie van haar hand, waarin ook de wederwaardigheden van december 1942 tot december 1943 zijn beschreven. De losse vellen zijn bewaard gebleven; de laatste aantekeningen dateren van 29 maart 1944. Is de eerste versie van het dagboek dus niet volledig bewaard gebleven, de tweede versie is onvoltooid gebleven.

Publicatie

Om een uitgever te interesseren voor *Het Achterhuis* (zoals Anne haar tweede versie had genoemd) heeft Otto Frank in het najaar van 1945 delen van de dagboek aantekeningen laten uittypen. Hierbij heeft hij stukken tekst weggelaten, een aantal stukken tekst verplaatst en enkele verbeteringen aangebracht. Zo ontstond een typoscript, maar een boek was het nog niet. Op verzoek van Otto Frank heeft zijn vriend Albert Cauvern vervolgens een tweede typoscript vervaardigd. Met toestemming van Otto Frank heeft Cauvern onder meer negen van de dertien persoonsnamen gewijzigd die Anne zelf – met het oog op mogelijke publicatie – had bedacht voor onderduikers en helpers van en in het achterhuis. Beide typoscripten zijn bewaard gebleven. Een redacteur van Uitgeverij Contact heeft tenslotte als derde de tekst onder handen genomen: typefouten werden verbeterd en het manuscript werd in overeenstemming gebracht met de 'huisregels' van de uitgeverij. Dit alles resulteerde in juni 1947 in de eerste Nederlandse publicatie van *Het Achterhuis*.

Drie versies in één band

Otto Frank, die op 19 augustus 1980 is overleden, heeft per testament beschikt dat alle geschriften van zijn dochter moesten worden nagelaten aan de Staat der Nederlanden. De Nederlandse overheid heeft het beheer van de geschriften overgedragen aan het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie (RIOD, later Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie, NIOD). In 1986 publiceerde het NIOD bovengenoemde drie versies van het dagboek – de bewaard gebleven originele dagboek aantekeningen, de versie die door Anne Frank zelf geschreven is en de editie die door Otto Frank is samengesteld en in 1947 is verschenen bij uitgeverij Contact – samen in één band *De Dagboeken van Anne Frank*.

Het originele dagboek van Anne Frank en een aantal andere geschriften van haar hand zijn sinds 1986 tentoongesteld in het Anne Frank Huis.

2. Welke onderzoeken zijn er geweest naar de echtheid van het dagboek?

Vanwege de aanhoudende aantijgingen tegen het dagboek van Anne Frank in de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw zijn er – mede op initiatief van Otto Frank – meerdere onderzoeken verricht naar de echtheid van het dagboek. Het meest uitgebreide onderzoek is in de eerste helft van de jaren tachtig uitgevoerd door het Gerechtelijk Laboratorium van het Nederlands Forensisch Instituut, in opdracht van het Nederlands Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie NIOD). De resultaten van het onderzoek van het Gerechtelijk Laboratorium zijn neergelegd in een rapport van meer dan 250 bladzijden. Het grootste deel van het rapport wordt in beslag genomen door de bevindingen van een uitgebreid handschriftvergelijkend onderzoek, maar er heeft ook een documenttechnisch onderzoek plaatsgevonden. In *De Dagboeken van Anne Frank*, de zogeheten wetenschappelijke editie die het NIOD in 1986 publiceerde, is een samenvatting van 65 pagina's opgenomen van het rapport van het Gerechtelijk Laboratorium. Het volledige rapport is beschikbaar voor wetenschappelijk onderzoek. Het NIOD concludeert: '(...) Het rapport van het Gerechtelijk Laboratorium heeft overtuigend aangetoond dat de beide versies van het dagboek van Anne Frank in de jaren 1942–1944 door haar zijn geschreven. De aantijgingen dat ze door iemand anders (al of niet na de oorlog) zouden zijn vervaardigd, zijn daarmee afdoende weerlegd.' (*De Dagboeken van Anne Frank*, 5^e editie, 2001, p. 213).

Duitse onderzoeken

Reeds eerder dan het onderzoek van het Gerechtelijk Laboratorium in de jaren tachtig is er onderzoek gedaan naar de authenticiteit van het dagboek. In 1959 zijn de geschriften van Anne Frank door grafologen in Duitsland onderzocht, ter voorbereiding van een rechtzaak die was aangespannen door Otto Frank. De Hamburgse grafologen kwamen in maart 1960 in een 131 pagina's tellend rapport tot de conclusie dat alle aantekeningen in de dagboeken, de losse vellen én alle verbeteringen en toevoegingen aan het handschrift van Anne "identisch" waren. Het rapport concludeerde tevens dat de losse vellen niet vóór de drie dagboekschriften tot stand gekomen waren. En tenslotte werd de conclusie getrokken dat '(...) der als *Das Tagebuch der Anne Frank* in deutscher Übersetzung erschienene Text – Inhalt und Gedanken betreffend – als quellenecht bezeichnet werden [muss].' (*De Dagboeken van Anne Frank*, 5^e editie, 2001, p. 103). Ook in 1980 heeft er een – zeer beperkt – onderzoek plaatsgevonden in Duitsland, eveneens ter voorbereiding van een gerechtelijke procedure en dit maal uitgevoerd door het Bundeskriminalamt (BKA) te Wiesbaden. Het BKA kwam tot de conclusie dat alle gebruikte papiersoorten en inktsoorten vóór 1950 gefabriceerd waren en dus in de oorlogsjaren gebruikt konden zijn.

3 Waar kwamen opeens die vijf nieuwe dagboekpagina's vandaan?

In 1998 kwamen er vijf tot dan toe onbekende pagina's uit het dagboek van Anne Frank boven water. Het betrof vijf losse vellen die Otto Frank al vóór de publicatie van het dagboek in 1947 apart had gelegd. Ze werden openbaar gemaakt door Cor Suyk, een voormalige medewerker van de Anne Frank Stichting. De verklaring van Suyk was dat Otto Frank hem de vijf vellen in bewaring had gegeven. De losse vellen werden door Suyk verkocht aan de Staat der Nederlanden en vervolgens gevoegd bij de rest van het dagboek, dat beheerd wordt door het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD). In de vijfde druk van *De Dagboeken van Anne Frank* (de wetenschappelijke editie, 2001) zijn de vijf vellen voor het eerst integraal opgenomen. Otto Frank wilde deze dagboekfragmenten van zijn dochter naar alle waarschijnlijkheid niet publiek maken omdat het enigszins pijnlijke observaties van Anne waren over zijn in Auschwitz omgekomen eerste vrouw en zijn huwelijk.

Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid

Het NIOD heeft aan het Gerechtelijk Laboratorium – dat in de eerste helft van de jaren tachtig uitgebreid onderzoek had verricht naar de authenticiteit van het dagboek – gevraagd om deze vijf losse vellen eveneens te onderzoeken. Het Gerechtelijk Laboratorium concludeert na documenttechnisch onderzoek en feitelijk schriftonderzoek dat '(...) Het schrift voorkomend op het te onderzoeken materiaal enerzijds en het referentiemateriaal, bestaande uit het schrift op losse vellen van het dagboek van Anne Frank anderzijds, zijn met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid van dezelfde hand.' (*De Dagboeken van Anne Frank*, 5^e editie, 2001, p. 209). Dat is de meest verregaande mate van identificatie die het Gerechtelijk Laboratorium kan geven. Met andere woorden: er is geen enkele reden om aan te nemen dat de vijf teruggekeerde losse vellen niet door Anne Frank geschreven zijn.

4. Er wordt wel gezegd dat er in het dagboek ook aantekeningen in balpen staan. Klopt dat?

Nee, dat klopt niet. Alle dagboek aantekeningen zijn geschreven met diverse soorten inkt en (kleur)potlood, niet met ballpoint. Het documenttechnisch onderzoek van het Gerechtelijk Laboratorium toont aan dat het grootste deel van het dagboek en de losse vellen is beschreven met grijsblauwe vulpeninkt. Daarnaast heeft Anne voor haar aantekeningen nog rode dunne inkt, groen en rood kleurpotlood en zwart potlood gebruikt; geen ballpoint. Niettemin is op onder meer extreemrechtse webfora met de nodige regelmaat nog altijd de aantijging te lezen dat delen van het dagboek van Anne Frank met ballpoint zijn geschreven. Schamper wordt er dan gesproken over 'het balpen meisje A. Frank' en wordt er uitgelegd dat de ballpoint pas na de Tweede Wereldoorlog in Europa in zwang is gekomen. De conclusie die met deze aantijging wordt opgedrongen, is dat de teksten in het dagboek niet door Anne Frank zelf geschreven kunnen zijn.

Notitieblaadjes

De oorsprong van het 'ballpointverhaal' is het vier pagina's tellend rapport dat het Bundeskriminalamt (BKA) uit Wiesbaden in 1980 publiceerde. In dit onderzoek naar gebruikte papiersoorten en soorten inkt in de dagboeken van Anne Frank staat dat er op enkele losse vellen 'ballpointcorrecties' zijn aangebracht. Het BKA had de taak alle in het dagboek aan te treffen teksten te vermelden, dus ook de aantekeningen die na de oorlog in Anne's manuscripten zijn gemaakt. Het Nederlandse onderzoek van het Gerechtelijk Laboratorium (medio jaren tachtig) laat echter zien dat ballpointschrift alleen is aangetroffen op twee losse notitieblaadjes van eerdere onderzoekers en dat deze notities van geen enkele betekenis zijn voor de feitelijke inhoud van het dagboek. Ze zijn er overduidelijk later tussen gestopt. Tevens concluderen de onderzoekers van het Gerechtelijk Laboratorium dat het handschrift op deze twee notitieblaadjes 'in verregaande mate' verschilt met dat in het dagboek. In de publicatie van het NIOD zijn foto's van deze losse notitieblaadjes opgenomen (Zie: De Dagboeken van Anne Frank, 5^e editie, 2001, p. 193 en 195). De heer Ockelmann uit Hamburg schreef in 1987 dat zijn moeder de bedoelde notitieblaadjes heeft geschreven. Mevrouw Ockelmann was medewerkster van het team dat omstreeks 1960 grafologisch onderzoek deed naar de geschriften van Anne Frank.

Eigen leven

Kortom: het 'ballpointverhaal' is eenvoudig te ontcrachten. De onzorgvuldige, of in ieder geval voor meerdere interpretaties vatbare formulering in het BKA-rapport uit 1980 – een rapport overigens dat de authenticiteit van het dagboek geenszins aantastte – is in extreemrechtse kringen een heel eigen leven gaan leiden. Het ballpointverhaal berust op het simpele feit dat er omstreeks 1960 twee notitieblaadjes met ballpointaantekeningen tussen de originele vellen terecht zijn gekomen. Deze teksten zijn geschreven door een grafologisch onderzoekster en zijn in geen enkele uitgave van het dagboek opgenomen (behalve in de wetenschappelijke editie, waar foto's van de notitieblaadjes zijn afgedrukt). In juli 2006 vond het BKA het nodig om in een persbericht te verklaren dat het onderzoek uit 1980 niet gebruikt mag worden om de authenticiteit van het dagboek in twijfel te trekken.

5. Wie zijn de mensen en organisaties die beweren dat het dagboek van Anne Frank een vervalsing is?

Op de verwaalde zonderling na vallen alle mensen (en groepen mensen) die met hun volle verstand beweren dat het dagboek of delen van het dagboek van Anne Frank een vervalsing zijn in de categorie holocaustontkenners. Het zijn mensen die door middel van een aanval op het dagboek proberen twijfel te zaaien over het feit dat de Holocaust echt heeft plaatsgevonden. Dat er geen zes miljoen joden zijn vermoord tijdens de Tweede Wereldoorlog en dat de nationaal-socialisten geen gaskamers hebben gebouwd. Het zijn mensen met een politiek

doel: door de Holocaust onderuit te halen, proberen ze te bewijzen of aannemelijk te maken dat het nationaal-socialisme een veel minder verderfelijke systeem was (en is) dan iedereen denkt. Ze proberen nieuwe aanhangers te winnen voor de nazi-ideologie. Omdat het wereldwijd een toegankelijke en op scholen veel gebruikte inleiding is op de Holocaust, is het dagboek van Anne Frank voor deze oude en nieuwe nazi's een populair doelwit.

Pseudo-wetenschappelijke argumenten

Holocaustontkenners – ook wel negationisten genoemd – zijn er in diverse soorten en maten. Er zijn er die zich hullen in een wetenschappelijke mantel: ze noemen zich revisionisten of historisch-revisionisten (revisionisme betekent streven naar herziening). Met pseudo-wetenschappelijke argumenten proberen ze de geschiedenis over de Tweede Wereldoorlog te herzien. Een van de meest vertaalde en verspreide revisionistische geschriften over het dagboek van Anne Frank is de 'studie' van de Franse wetenschapper Robert Faurisson, in 1978 gepubliceerd onder de titel *Le Journal d'Anne Frank est-il authentique?* Voor het verspreiden van het lasterlijke idee dat er geen gaskamers hebben bestaan gedurende de Tweede Wereldoorlog en voor het aanzetten tot discriminatie en rassenhaat, is Faurisson in Frankrijk meerdere malen veroordeeld tot al dan niet voorwaardelijke gevangenisstraf en het betalen van boetes.

'Zionistische propaganda'

Holocaustontkenning vindt niet alleen plaats in de westerse wereld, maar ook – en de laatste jaren in toenemende mate – in het Midden-Oosten. Daar is het vooral wapen in de strijd tegen de staat Israël. Het zaaien van twijfel aan het lot van de joden tijdens de Tweede Wereldoorlog en het verkondigen dat het dagboek van Anne Frank niet authentiek is, gebeurt in de eerste plaats om 'aan te tonen' dat de Holocaust 'zionistische propaganda' is. Op die manier probeert men de bestaansgrond van de staat Israël te ondermijnen. In Iran is het ontkennen van de Holocaust zelfs officiële staatsideologie, maar ook in de Arabische wereld – en in toenemende mate eveneens in Turkije – worden holocaustontkenners in de media voorgesteld als serieuze wetenschappers. Opvallend daarbij is dat veel revisionistische geschriften die in het Midden-Oosten circuleren (al dan niet op internet) van Europese of Amerikaanse makelij zijn.

6. Waarom mag je niet beweren dat het dagboek een vervalsing is? Er is toch vrijheid van meningsuiting?

Vrijheid van meningsuiting is een belangrijk grondrecht in iedere democratische samenleving. Het betekent dat iedere burger vrij is om allerlei ideeën, meningen en standpunten in het openbaar te uiten, zonder censuur vooraf. Maar vrijheid van meningsuiting betekent niet dat iedereen ongestraft in het openbaar alles mag zeggen of roepen. Net als alle andere grondrechten zijn er ook grenzen aan de vrije meningsuiting die niet mogen worden overschreden. Het oproepen tot

haat, moord of geweld en het verspreiden van laster is strafbaar. Het verspreiden van aantoonbare onwaarheden over het dagboek van Anne Frank is niet alleen uitermate beledigend voor de directe nabestaanden, het is ook discriminerend en kwetsend voor alle slachtoffers van de holocaust en hun nabestaanden.

Wel of niet strafbaar

Toetsing of een uiting strafbaar is, kan alleen achteraf door een rechter worden uitgevoerd. Op dit punt hebben de Verenigde Staten en de landen van de Europese Unie uiteenlopende tradities. In de Verenigde Staten zal men niet zo snel een grens stellen aan de vrijheid van meningsuiting. Niet voor niets bepaalt het First Amendment van de Amerikaanse Grondwet dat de wetgever geen wetten mag maken die deze vrijheid onnodig inperken. In Europa zal men eerder grenzen stellen aan de uitingsvrijheid als het recht op bescherming tegen discriminatie in het geding is. Is het ontkennen van de Holocaust in de VS niet strafbaar, Duitsland, Frankrijk en enkele andere Europese landen kennen wetten die het verspreiden van leugens over 'Auschwitz' – en daarmee ook leugens over het dagboek van Anne Frank – wel strafbaar stellen. Een aanzienlijk aantal boeken en websites waarin het dagboek van Anne Frank wordt aangevallen, komt dan ook uit de VS.

7. Wat heeft Otto Frank gedaan tegen de aanvallen op de authenticiteit van het dagboek?

Otto Frank heeft zich vanaf eind jaren vijftig tot aan zijn dood in 1980 in woord en geschrift, maar ook met juridische middelen verzet tegen aanvallen op de authenticiteit van het dagboek. De eerste aantijgingen tegen het dagboek verschenen in 1957 en 1958 in obscure Zweedse en Noorse tijdschriften. Daarin werd onder meer beweerd dat de Amerikaanse journalist en romanschrijver Meyer Levin de auteur was van het dagboek. Levin wilde in de VS een toneelbewerking en een film van het dagboek maken, maar werd in dit streven niet gesteund door Otto Frank. Het conflict tussen Meyer Levin en Otto Frank haalde de pers en werd door rechtsradicalen gebruikt als argument om de authenticiteit van het dagboek in twijfel te trekken. Het is onduidelijk of deze eerste aanvallen op het dagboek Otto Frank onder ogen zijn gekomen; feit is dat hij geen aanklacht heeft ingediend.

Lothar Stielau en Heinrich Buddeberg

Drie maal heeft Otto Frank in Duitsland geprocedeerd tegen mensen die beweerd hadden dat het dagboek van zijn dochter een vervalsing was. Begin 1959 diende hij een strafklacht in wegens smaad, laster, belediging, belastering van de nagedachtenis van een overledene en antisemitische uitlatingen tegen de Duitse leraar Lothar Stielau (docent Engels in Lübeck en lid van de rechtsradicale Deutsche Reichspartei). Deze schreef in een schoolblad: 'De vervalste dagboeken van Eva Braun, van de koningin van Engeland en het niet veel echtere van Anne Frank hebben de profiteurs van de Duitse nederlaag wel

enkele miljoenen opgeleverd, maar ons daarentegen zeer gevoelig gemaakt.' De strafklacht van Otto Frank was ook gericht tegen Stielau's partijgenoot Heinrich Buddeberg, die het in een ingezonden brief in de krant *Lübecker Nachrichten* voor hem had opgenomen. Na uitvoerig en gedegen grafologisch onderzoek naar de echtheid van de handschriften van Anne Frank oordeelde het *Landgericht* in Lübeck dat het dagboek authentiek was en werd de klacht van Otto Frank gegrond verklaard. Tot een veroordeling is het niet gekomen omdat Stielau en Buddeberg op grond van het vooronderzoek hun aantijgingen introkken. Het onderzoek en het verhoor van de getuigen hadden hen overtuigd van de echtheid van het dagboek. Zij betuigden spijt over hun uitlatingen, die zij zonder poging tot onderzoek hadden gedaan. Hierop ging Otto Frank akkoord met een schikking, iets waar hij later spijt van kreeg: 'Als ik geweten had dat er mensen zijn voor wie een minnelijke schikking in deze zaak niet als voldoende bewijs geldt, had ik het proces wel doorgezet' (*De Dagboeken van Anne Frank*, 5^e editie, 2001, p. 107).

Heinz Roth

In 1976 spande Otto Frank voor het *Landgericht* in Frankfurt een kort geding aan tegen Heinz Roth uit de Duitse plaats Odenhausen. Roth verspreidde via een eigen uitgeverij tal van neonazistische brochures en pamfletten met titels als *Anne Frank's Tagebuch – eine Fälschung* en *Anne Frank's Tagebuch – Der Grosse Schwindel*. Na twee jaar bepaalde de rechter dat Roth op straffe van maximaal 500.000 D-mark (ongeveer € 250.000,-) of maximaal een half jaar gevangenisstraf deze en dergelijke uitspraken niet meer in het openbaar mocht doen. In hoger beroep bracht Roth het rapport in van de Franse wetenschapper Robert Faurisson, maar ook dit rapport kon de Duitse rechtbank niet overtuigen. Roth's beroep werd in 1979 afgewezen. Hoewel hij in 1978 was overleden werd er toch cassatie ingesteld bij het *Bundesgerichtshof* die de zaak in 1980 terugverwees naar het *Gerichtshof* in Frankfurt. Roth had volgens het *Bundesgerichtshof* te weinig gelegenheid gehad zijn beweringen te bewijzen; hij moest bij herziening van de zaak daartoe de mogelijkheid krijgen. Dat de verdachte al twee jaar dood was, speelde bij deze uitspraak kennelijk geen rol; tot een behandeling van de zaak door het *Gerichtshof* van Frankfurt is het uiteindelijk nooit gekomen.

Ernst Römer en Edgar Geiss

Een derde Duitse rechtszaak waar Otto Frank bij betrokken was (als medeaanklager) heeft gelopen van 1976 tot 1993. Het was allemaal begonnen toen Ernst Römer na toneelvoorstellingen van 'Het dagboek van Anne Frank' pamfletten uitdeelde met als kop 'Best-Seller – ein Schwindel'. Het Openbaar Ministerie besloot om Römer te vervolgen en later ook zijn geestverwant Edgar Geiss, die in de rechtzaal dezelfde pamfletten uitdeelde. De twee zaken werden bij elkaar gevoegd. Römer en Geiss werden veroordeeld tot respectievelijk een boete van 1.500 D-mark (ongeveer € 750,-) en een half jaar gevangenisstraf en gingen in hoger beroep. Dat de zaak in hoger beroep zolang heeft voortgesleept, heeft er vooral mee te maken dat er eerst een onderzoek werd ingesteld door het Bundeskriminalamt en vervolgens werd besloten om de Duitse vertaling van De

Dagboeken van Anne Frank (de wetenschappelijke editie) af te wachten. Deze verscheen in 1988 en kon als bewijsmateriaal worden gebruikt. Wegens zijn te hoge leeftijd besloot Römer af te zien van hoger beroep, zodat alleen Geiss overbleef. Een van zijn verweren trof doel: het verspreiden van laster door middel van pamfletten kent in Duitsland de betrekkelijk korte verjaringstermijn van een half jaar. De zaak werd wegens verjaring geseponeerd.

8. Wat heeft de Anne Frank Stichting gedaan tegen de aanvallen op de authenticiteit van het dagboek?

Ook de Anne Frank Stichting heeft zich in woord en geschrift – en in een aantal gevallen tevens met juridische middelen – gekeerd tegen aanvallen op de authenticiteit van het dagboek.

Vrij Historisch Onderzoek

De Anne Frank Stichting was in 1976 medeaanklager in het kort geding dat Otto Frank tegen Heinz Roth had aangespannen bij het *Landesgericht* in Frankfurt (zie vorige vraag). Ook na de dood van Otto Frank in 1980 heeft de Anne Frank Stichting zich beijverd om verspreiding van grievende leugens over het dagboek tegen te gaan. Zo heeft de stichting samen met andere organisaties gerechtelijke actie ondernomen tegen het revisionistische verzendhuis Vrij Historisch Onderzoek (VHO), een van de grootste verspreiders in het Nederlandse taalgebied van materiaal waarin de Holocaust wordt ontkend en het dagboek van Anne Frank wordt aangevallen. Het in Antwerpen (België) gevestigde VHO verspreidde sinds 1985 de Nederlandse vertaling van het rapport *Le Journal d'Anne Frank est-il authentique* van Robert Faurisson en gaf in 1991 het boekje *Het 'Dagboek' van Anne Frank: een kritische benadering* uit. Dit boek bevatte het rapport van Faurisson en een inleiding van de VHO-uitgever Siegfried Verbeke. Het boekje werd ook ongevraagd naar bibliotheken en privé-personen in Nederland verstuurd.

Civiele procedure

Samen met het Anne Frank Fonds in Basel kwam de Anne Frank Stichting hiertegen in het geweer en zij startten een civiele procedure tegen Verbeke, Faurisson en Vrij Historisch Onderzoek. Het Anne Frank Fonds en de Anne Frank Stichting eisten een verbod op de verspreiding van het boek in Nederland op straffe van een dwangsom van 25.000 gulden. De Amsterdamse Arrondissementsrechtbank stelde eisers in december 1998 in het gelijk en wees de vorderingen toe, een vonnis dat in 2000 in hoger beroep stand hield. Tegen Vrij Historisch Onderzoek en Siegfried Verbeke, die via internet hun activiteiten sterk hebben uitgebreid, zijn sinds 1992 ook nog andere gerechtelijke procedures gevoerd.

9. Waarom wordt er zo weinig ondernomen tegen sites op internet waarin de Holocaust wordt ontkend en de echtheid van het dagboek in twijfel wordt getrokken?

Het in twijfel trekken van de authenticiteit van het dagboek van Anne Frank gebeurde in de laatste decennia van de vorige eeuw vooral door middel van boekjes, pamfletten en brochures van obscure nazi-uitgeverijen. Het overgrote deel van deze geschriften vond niet of nauwelijks zijn weg naar gewone lezers. Met de komst van internet hebben verspreiders van materiaal waarin de Holocaust wordt ontkend veel meer mogelijkheden gekregen. Wie op een zoekmachine “Anne Frank” intypt, wordt niet alleen doorverwezen naar allerlei websites met goede en gedegen informatie, maar kan ook geconfronteerd worden met sites waarin leugens en onwaarheden over het dagboek worden gepresenteerd. En bij het intypen van het woord “Holocaust” struikelt men al snel over revisionistische sites. Wat dit betreft is internet niet alleen een prachtige en onvoorstelbaar grote bibliotheek, maar ook een mestvaalt.

Juridische bestrijding niet eenvoudig

De bestrijding van holocaustontkenning op internet staat nog in de kinderschoenen. Net als de bestrijding overigens van ‘hate-sites’ (sites waarin wordt opgeroepen tot haat en geweld jegens minderheden), cyberterrorisme/criminaliteit of het verspreiden van kinderporno via het net. Wat de beste en meest effectieve manier is om verspreiding tegen te gaan van holocaustontkenning en van leugens over het dagboek van Anne Frank op het internet, is een ingewikkelde vraag. Vanwege onder meer het grensoverschrijdende karakter van internet is juridische bestrijding niet eenvoudig. Zo zoeken, om ingrijpen van justitie te voorkomen, sommige revisionistische en neonazistische groeperingen een provider buiten Europa. De Verenigde Staten kennen een andere traditie als het gaat om juridische bestrijding van lasterlijke meningsuitingen, waardoor holocaustontkenning niet snel leidt tot een strafrechtelijke vervolging. Wel worden er in de Verenigde Staten een aantal sites gemaakt en bijgehouden waarin uitgebreid wordt ingegaan op ‘argumenten’ van holocaustontkenners (zie ook laatste vraag). Op deze sites worden met feiten, cijfers en documenten de leugens van revisionistische rapporten weersproken. Dit vanuit de filosofie dat feiten de enige en beste remedie zijn tegen het verspreiden van onwaarheden.

10. Waar vind ik nog meer informatie over holocaustontkenning?

Er bestaan een aantal boeken en websites met goede informatie over holocaustontkenning en holocaustontkenners. Wie meer wil weten over dit onderwerp kan een van onderstaande titels in het documentatiecentrum van de Anne Frank Stichting raadplegen of een van onderstaande websites bezoeken.

Artikelen:

Barnouw, David.

Aanvallen op de echtheid van het dagboek. – In: De dagboeken van Anne Frank / Anne Frank ; [samenst.] Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie ; ingel. door Harry Paape, Gerrold van der Stroom en David Barnouw ; met de samenvatting van het rapport van het Gerechtelijk Laboratorium, opgesteld door H.J.J. Hardy ; tekstverzorging door David Barnouw en Gerrold van der Stroom. – 's Gravenhage : Staatsuitgeverij, 1986. – p. 99-119.

Barnouw, David.

Schreef Anne alles zelf? : Aanvallen op de echtheid. – In: Anne Frank voor beginners en gevorderden / David Barnouw. - Den Haag : Sdu, 1998. – p. 59-78.

Barnouw, David.

Ontkenningen van de Holocaust : een onvolledig overzicht / David Barnouw. – In: Groniek : onafhankelijk Gronings historisch studentenblad, (2000) 149, p. 441-452.

Bergh, Jurien.

Supplement - De Eed van Cicero - Holocaust-ontkenning in de wetenschap / Jurjen van den Bergh. - Groniek : onafhankelijk Gronings historisch studentenblad, (2002) 154, p. 97-112.

De Baets, Antoon.

Holocaustontkenning, censuur en waardigheid van de doden / Antoon de Baets. – In: De marge van de vrijheid : over censuur, zelfcensuur en tolerantie / [inleid.: Wessel Krul ; red.: Sandra van Voorst]. - Groningen : Onderzoeksschool Rudolf Agricola, Rijksuniversiteit Groningen, 2002. – (Publicatierreeks / Onderzoeksschool Rudolf Agricola ; dl. 8 , 2002). – P. 63-72.

Janssens, A.L.J.

De loochenaars van Auschwitz ; De ongewenstheid van strafbaarstelling / A.L.J. Janssens. - In: Ontmoetingen : Voordrachtenreeks van het Lutje Psychiatrisch-Juridisch Gezelschap, nr. 5 (1999).

Vanermen, Stijn.

Het dagboek van Anne Frank: een 'literaire leugen. – In: De ontkenning van de jodenuitroeiing : het negationisme en de invloed ervan op extreem-rechts in België / Stijn Vanermen. – Brussel : VUBPress, co. 1996. – P. 52-57.

Winter, R.E. de
De 'Auschwitz-Lüge' na 50 jaar: strafwaardig? / R.E. de Winter. - In: Nederlandsch
Juristenblad, 70 (1995) 18, p. 653-659.

Boeken:

Bellekom, Th. L.
Vrijheid van meningsuiting, racisme en revisionisme / Th.L. Bellekom ...[et al.] ; onder
red. van G.A.I. Schuijt & D. Voorhoof. - Gent : Academia Press, 1995.

Donselaar, Jaap van
Weerzinwekkende 'wetenschap' : verslag van de studiedag over holocaustontkenning en
andere uitingen van historisch revisionisme op 8 december 1997 te Amsterdam /
eindred.: Jaap van Donselaar en Teresien da Silva ; met een inleid. van W. Sorgdrager.
- Amsterdam : Anne Frank Stichting, 1998. - 68 p.

Seidel, Gill
De ontkenning van de Holocaust : antisemitisme, racisme en nieuw rechts / Gill Seidel ;
[vert. uit het Engels door Ad.J. Koekkoek]. - Baarn : Ambo ; Den Haag : NOVIB, 1988. -
(Antiracisme-reeks).

Van den Berghe, Gie
De uitbuiting van de Holocaust / Gie van den Berghe. - 2e herz. dr. - Amsterdam :
Anthos, 2001.

Vanermen, Stijn
De ontkenning van de jodenuitroeiing : het negationisme en de invloed ervan op
extreem-rechts in België / Stijn Vanermen. - Brussel : VubPress, 1996.

Verbeeck, Georgi
De verdwenen gaskamers : de ontkenning van de Holocaust / Georgi Verbeeck (red.). -
Leuven : Acco, 1997.

Websites:

The Nizkor Project: Deceit and Misrepresentation: The Techniques of Holocaust Denial
Op deze Engelstalige site worden de argumenten van holocaust-ontkenners weerlegt
met historische feiten.

<http://www.nizkor.org/features/techniques-of-denial>

MEMRI: The Middle East Media Research Institute
Deze Engelstalige site geeft onder meer veel informatie over holocaustontkenning in het
Midden-Oosten.

<http://www.memri.org/>

Holocaust Denial on Trial: Truth Triumphs in 2000 Historical Court Victory
Website over het proces dat de Britse holocaustontkenner David Irving in 2000 aanspande tegen de Amerikaanse historica Deborah Lipstadt en haar uitgever wegens smaad. Hij verloor dat proces. Op de site staan transcripties, getuigenverklaringen en nieuwsberichten met betrekking tot de rechtszaak.

<http://www.holocaustdenialontrial.org/>